

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การสร้างสรรค์ประติมากรรม

Sufficiency Economy to Creative Sculpture

❖ รุจน์ ถวัลย์อรณพ ❖

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การสร้างสรรค์ประติมากรรม Sufficiency Economy to Creative Sculpture

❖ รุจน์ ถวัลย์อรรมพ¹ ❖

บทคัดย่อ

บทความวิชาการฉบับนี้ได้แรงบันดาลใจจากการศึกษา พระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช โดยมีวัตถุประสงค์ คือ 1. วิเคราะห์และสังเคราะห์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเชื่อมโยงกับแนวความคิดและวิธีการทางศิลปะ 2. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับองค์ความรู้ที่ได้ประยุกต์มาจากหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, 3. เพื่อสื่อสารกับผู้ชื่นชมผลงานศิลปะ ได้เข้าใจแนวคิดการทำเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านการวิเคราะห์กระบวนการทรงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9 ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นำไปสู่กระบวนการสร้างสรรค์งานประติมากรรมสื่อสารหลัก

ผลการศึกษาพบว่า หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีเนื้อหาประกอบด้วยพระราชกรณียกิจหลัก 9 กลุ่ม เนื้อหา เรื่องราว และความหมายทั้งหมด ถูกนำมาถ่ายทอดผ่านลวดลาย สัญลักษณ์ตัวเลขไทย ทั้ง 9 ตัว เพื่อบอกเล่าคุณูปการที่ในหลวงรัชการที่ 9 ทรงวางรากฐานการจัดการปัญหาทรัพยากรของประเทศไทย ซึ่งแสดงถึงพระปรีชาสามารถและความห่วงใยต่อพสกนิกรของพระองค์ สื่อสารดังกล่าว ถูกประกอบสร้างเป็นงานประติมากรรมเพื่อสะท้อนแนวคิดและดึงดูดผู้สนใจได้หวนระลึกถึงหลักปรัชญาเศรษฐกิจที่พระองค์ทรงพัฒนาให้เกิดความยั่งยืนในสังคมไทย

เศรษฐกิจพอเพียง

หลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือการทำงานที่ต้องใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าที่สุด เพื่อให้ได้ผลที่มีประสิทธิภาพสมบูรณ์ที่สุดด้วยความตั้งใจ วิริยอุตสาหะโดยแสวงหาความรู้เพิ่มเติมตลอดเวลาเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ และดำรงตนอย่างพอเพียง เป็นสุข พัฒนาคุณภาพชีวิตไปพร้อมกัน (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2560)

¹ นิติปรัชญาญา สาขาทัศนศิลป์และการออกแบบ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Abstract

The article is inspired by the study from the royal duties of a great King Rama IX. The objectives is (1) to analyze and synthesize the philosophy of sufficiency economy to associate with the concepts and methods of the art (2) to create a sculpture complying with knowledge derived from the philosophy of sufficiency economy (3) to communicate with people and more understanding the concept of agriculture based on the philosophy of sufficiency economy through analysis of the process of the work of King Rama IX under the sufficiency economy philosophy and leading to the process of creating a sculpture.

The study found that the sufficiency economy philosophy contains 9 groups of the royal duties. The content, stories, and meaning are communicated as patterns, symbols, and 9 Thai numerals to inform the foundation of Thailand's resource management of King Rama IX. All contents are assembled to create a sculpture to reflect the concept and attract people interested to remember the economic philosophy that King Rama IX developed a sustainable society in Thailand.

Sufficiency Economy

The sufficiency economy philosophy refers to working with worthwhile sources to produce the most complete work piece with good attention, effort and continuous learning and improvement so that we have got quality product and live our lives with sufficiency, happiness and better quality of living at the same time.

บทนำ

ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ดียิ่งในประวัติศาสตร์ชาติไทย ทรงมีน้ำพระทัยที่เปี่ยมล้นด้วยทศพิศราชธรรม ทรงพระราชทานทานความรัก ความเมตตาทั้งความรู้สรววิชาในการดำรงชีพแก่ประชาชนของพระองค์ ด้วยการประกอบพระราชกรณียกิจเป็นแบบอย่างด้วยความตั้งใจที่จะให้ประชาชนได้นำไปยึดถือปฏิบัติ เพื่อประกอบสัมมาอาชีพอย่างพอเพียง เป็นสุข และพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน ทรงค้นคว้าและวิจัยในหลายสิ่งที่พระองค์คิดว่าเป็นประโยชน์แก่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศนั้นคือการทำเกษตรกรรม เมื่อพระองค์ทรงค้นคว้าวิจัยและทดลองจนได้ผลสัมฤทธิ์ที่ดีแล้ว ก็ทรงตั้งเป็นโครงการในพระราชดำริหลากหลายโครงการรวมสี่พันกว่าโครงการ โดยครอบคลุมทุกด้าน ทุกพื้นที่ทุกภูมิภาคของประเทศไทยโดยมิได้แบบแยกเชื้อชาติ ศาสนา แล้วทรงพระราชทานแก่ประชาชนได้นำไปใช้ปฏิบัติและนี่เป็นที่มาของเศรษฐกิจพอเพียง (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2560) (กาญจน์ภา, 2559) ที่พระองค์ได้ทรงสร้างสรรค์ด้วยความวิริยอุตสาหะทุ่มเทพระวรกายอย่างมากเพื่อประชาชนของพระองค์ นอกจากการค้นคว้าวิจัยพัฒนาแล้วพระองค์ยังทรงไม่หยุดนิ่งในการที่จะนำความรู้ที่ได้มาพระราชทานแก่ประชาชนด้วยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างเอง เพราะทรงตระหนักดีว่าการทำการเกษตรนั้นต้องใช้ความวิริยอุตสาหะอย่างมาก พระองค์จึงทรงเปรียบเสมือนร่มโพธิ์ทองที่คอยปกป้อง และคอยดูแลประชาชนชาวไทยทั้งชาติ ดังพ่อกอดดูแลลูก (มูลนิธิสิริธรรมธรรมชาติ, 2560)

จากเหตุดังกล่าวมาแล้วข้าพเจ้าจึงมีความศรัทธาต่อในหลวงรัชกาลที่ 9 และเห็นความสำคัญในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระองค์ จึงได้นำเอาแนวความคิด และหลักการของพระองค์มาสร้างสรรค์เป็นผลงานประติมากรรมด้วยหน้าที่ของศิลปิน ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งข้าพเจ้าได้ศึกษาแนวทางตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจของในหลวงรัชกาลที่ 9 แล้ว และได้สืบค้นข้อมูลจากโครงการฯ หลากหลายโครงการฯ จากเครือข่ายอินเทอร์เน็ตรวบรวมวิเคราะห์ ซึ่งได้ประจักษ์ถึงพระอัจฉริยภาพของพระองค์ท่านเพราะทุกโครงการฯ มีความต่อเนื่องเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการทำการเกษตรอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งข้าพเจ้าได้ทำการวิเคราะห์หลักการจากโครงการ ซึ่งสามารถพบว่าสามารถจัดลำดับโดยแบ่งเป็น 9 กลุ่ม ซึ่งมี 6 กลุ่มที่สำคัญ และอีก 3 กลุ่ม

ปรับเปลี่ยนไปตามลักษณะพื้นที่แต่ละภูมิภาค

1. การบริหารจัดการน้ำ
2. การปรับปรุงคุณภาพดิน
3. การทำฝนเทียม
4. การทำปุ๋ยชีวภาพ
5. การทำบัญชีครัวเรือน
6. การร่วมมือกันจัดตั้งสหกรณ์
7. การทำเกษตรแบบผสมผสาน
8. การทำนาแบบขั้นบันได
9. การทำปุ๋ยคอกแบบพึ่งพา

ทั้ง 9 ขั้นตอนนี้เป็นวิธีการในการทำการเกษตรตามแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระองค์ท่าน จากที่ได้กล่าวมาแล้วว่าข้าพเจ้าเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม ดังนั้นข้าพเจ้าต้องอาศัยหลักอีก 3 ประการ เพื่อที่จะสร้างสรรค์ให้เกิดเป็นประติมากรรม ที่มีเนื้อหาสัมพันธ์และสะท้อนให้เห็นถึงหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 1. จินตนาการ 2. ความคิดสร้างสรรค์ 3. การประยุกต์จินตนาการเป็นจุดกำเนิดของการสร้างสรรค์คือสิ่งที่ตั้งขึ้นในใจถึงรูปแบบและลักษณะที่จะเกิดขึ้นต่อไปความคิดสร้างสรรค์คือคิดเพิ่มเติมจากสิ่งที่มีอยู่โดยต่อยอดจากสิ่งนั้น ยกตัวอย่างเช่น แก้วที่เรามองเห็นจำเป็นไหมที่ต้องมีสีชาจะมีแค่ขาวเดียว สามขา หรือเป็นร้อยขาก็ได้ทั้งจินตนาการกับความคิดสร้างสรรค์เป็นที่มาว่าจะทำประติมากรรมรูปแบบใดแต่ยังไม่มียุทธธรรมของรูปทรงต้องอาศัยการประยุกต์สร้างให้เกิดเป็นรูปทรงที่มีความหมายสัมพันธ์และสะท้อนให้เห็นตรงกับเนื้อหาจากสิ่งที่เป็นแรงบันดาลใจ

วัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์

1. วิเคราะห์และสังเคราะห์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเชื่อมโยงกับแนวความคิดและวิธีการทางศิลปะ
2. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับองค์ความรู้ที่ได้ประยุกต์มาจากหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. เพื่อสื่อสารกับผู้ชมชนผลงานศิลปะ ได้เข้าใจแนวคิดการทำการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กรอบแนวความคิดในการสร้างสรรค์

ความสัมพันธ์ระหว่างการวิเคราะห์เนื้อหาของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจำนวน ๙ ขั้นตอน ทำการวิเคราะห์ และ

ออกแบบเนื้อหาให้เป็นรูปทรงผสมเข้ากับตัวอักษรเลขไทยเป็นผลงานประติมากรรมที่เป็น อัตลักษณ์เฉพาะตัวผสมผสานกับการสร้างสุนทรียภาพทางรูปทรงในแนวทางประติมากรรมลอยตัวด้วยวิธีการปั้นปูนสดรวมถึงการปั้นหล่อ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการสร้างสรรค์

1. เข้าใจถึงกระบวนการ และวิธีคิดในการสร้างสรรค์งานประติมากรรมเรื่องเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้วิจัย และนำไปสู่การรับรู้ทางด้านสุนทรียศาสตร์
2. สร้างผลงานประติมากรรมที่มีรูปแบบเฉพาะตนโดยการนำเอาตัวอักษรเลขไทยมาใส่ไว้ในส่วนรายละเอียดของชิ้นงานที่สะท้อนแนวความคิดของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อติดตั้ง และจัดแสดงในสถานที่ที่ได้กำหนด
3. ผู้ชมงานได้เห็นถึงความงามของโครงสร้างรูปทรงในแบบประติมากรรมลอยตัว และยังได้รู้ตัวถึงอักษรเลขไทยที่มีคุณค่า และเอกลักษณ์สำคัญ ของชนชาติไทยมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย มาจนถึงปัจจุบันก็ยังใช้ในการพิมพ์เอกสารทางราชการอยู่

ขอบเขตของการสร้างสรรค์

1. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** เนื้อหาสำคัญที่ปรากฏในผลงานประติมากรรมชุดนี้ ผู้สร้างสรรค์ต้องการนำเสนอผลงานประติมากรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงความหมายของทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นหลักการดำเนินวิถีชีวิตด้านการเกษตรอย่างพอเพียง เป็นสุข และพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน ซึ่งมีข้อมูลจำนวนมาก เมื่อได้ข้อมูลข้าพเจ้าทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากโครงการต่างๆ ของพระองค์แล้วสรุปได้จำนวน 9 ขั้นตอน ทั้งนี้ผู้วิจัยนำเอาอักษรตัวเลขไทยมาออกแบบรูปทรงใหม่ให้สัมพันธ์กับเนื้อหาในแต่ละขั้นตอนทั้ง 9 ขั้นตอน

2. **ขอบเขตด้านรูปแบบ วิธีการ และวัสดุผลงาน** ประติมากรรมชุดนี้เป็นผลงานการสร้างสรรค์ด้วยการประกอบกันระหว่างรูปทรงที่มีเนื้อหา กับรูปทรงที่เป็นการผสมกันกับอักษรตัวเลขไทยโดยการปั้นด้วยปูนดำ การแกะสลักบนแผ่นไม้สัก และมีโครงสร้างหลักครอบคลุมโดยนำเอารูปทรงมาจาก ต้นไม้ใหญ่ สถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนา ด้วยการเชื่อมโครงสร้างเหล็กแล้วปั้นทับด้วยปูนดำผสมกับการแกะสลักบนแผ่นไม้สัก

นิยามศัพท์เฉพาะ

เศรษฐกิจพอเพียง คือ วิธีการดำรงชีวิตซึ่งสามารถปรับใช้ได้กับทุกสาขาอาชีพไม่ใช่เฉพาะเรื่องการเกษตรเท่านั้น โดยหลักการปฏิบัติคือการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าที่สุด

แนวความคิดและการทำภาพร่าง

จากแนวความคิดในการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ “หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การสร้างสรรค์ประติมากรรม” (Sufficiency Economy to Creative Sculpture) ทำให้ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ ๙ โดยการวิเคราะห์หลักการจากโครงการฯ ได้นำเอาเนื้อหาหลักการที่ได้รวบรวม วิเคราะห์ และกลั่นกรองจนได้จำนวน 9 ขั้นตอนมาใส่ลงในอักษรตัวเลขไทยตามจำนวน 9 ตัวเลขเมื่อได้แนวความคิดในการสร้างสรรค์แล้ว ก็ดำเนินการออกแบบผลงานด้วยการทำภาพร่างตามกรอบแนวคิด เพื่อหารูปที่ตอบสนองแนวความคิดโดยการนำเอารูปทรงจากต้นไม้ใหญ่ ส่วนประกอบของสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนา รอยจารึกพุทธบาท มาสร้างเป็นรูปทรงหลักที่มีความงามในทาง 3 มิติ

เพื่อตอบสนองแนวความคิดและเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์กับเนื้อหาตามขั้นตอนที่ได้วิเคราะห์มาเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ผสมกับอักษรตัวเลขไทยตั้งแต่ขั้นตอนที่ 1 จนถึง 9 โดยแยกเนื้อหาตามขั้นตอนเป็นดังนี้

1. การบริหารจัดการน้ำ เนื่องจากน้ำเป็นปัจจัยแรกที่สำคัญต่อการทำการเกษตรจึงได้นำตัวอักษรเลข ๑ ไทย มาออกแบบเพื่อใส่ความหมายที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำ ซึ่งได้นำรูปแบบของกังหันน้ำชัยพัฒนามาออกแบบให้สัมพันธ์กับอักษรตัวเลข ๑

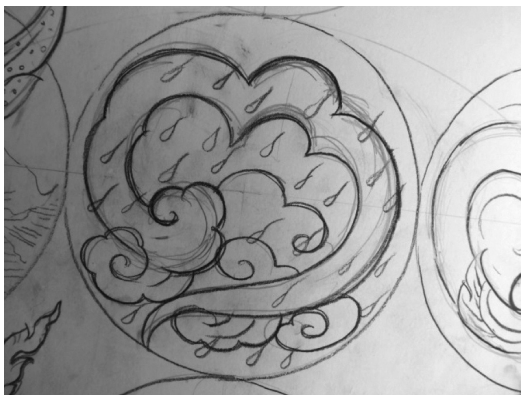
ภาพที่ 1 .การบริหารจัดการน้ำ

2. การปรับปรุงคุณภาพดิน คุณภาพของดินเป็นปัจจัยที่ต่อมาจากการบริหารจัดการน้ำ ผู้วิจัยได้นำเอาเนื้อหาจากโครงการแก่งดินในจังหวัดนราธิวาส การแก่ง คือ การทำให้ดินเปรี้ยวจัดแล้วตากดินที่เปรี้ยวจัดที่มีความเป็นกรดสูงให้แห้ง จากนั้น เติมน้ำปูนขาวที่มีความเป็นด่างลงไปดินแล้วให้น้ำให้ท่วมดินปล่อยให้แห้งอีกเติมน้ำอีกทำซ้ำจนดินเกิดความเป็นกลาง โดยได้นำเอาเนื้อหาามาใส่ลงในอักษรตัวเลข ๒ ที่ออกแบบตัวเลข ๒ เป็นรูปหัวใจที่มีส่วนหัวแยกเป็นสองทางเปรียบกับความเป็นกรดเป็นด่างเมื่อทำให้เกิดความเป็นกลางนำสู่ดินก็จะใช้ทำการเพาะปลูกได้

ภาพที่ 2. การปรับปรุงคุณภาพดิน

3. การทำฝนเทียม ผู้วิจัยได้นำเนื้อหาของการทำฝนเทียมมาใส่ในอักษรตัวเลข ๓ เพราะประเทศไทยมีภูมิอากาศแบบร้อนชื้น มี 3 ฤดูกาล คือ ร้อน 4 เดือน, ฝน 4 เดือน, หนาว 4 เดือน สรุปลือคือใน 1 ปี มีฝนเพียงแค่ 4 เดือนเท่านั้นนอกนั้นเป็นแล้งอีก

ภาพที่ 3. การทำฝนเทียม

8 เดือน ดังนั้นในหลวงทรงเห็นถึงปัญหาและอุปสรรคนี้ ท่านมีพระราชดำรัส ในการที่จะช่วยเหลือปัญหาภัยแล้งนี้ด้วยการหาแนวทางและวิธีการสร้างให้เกิดฝนนอกฤดูกาลขึ้นโดยการทำ 3 ขั้นตอน คือ เลี้ยงให้อ้วน ก่อทวน จูโจม ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้หยิบยกขั้นตอนและกระบวนการนี้มาใส่ลงในอักษรตัวเลข ๓ ด้วยการออกแบบตัวเลข ๓ เป็นลักษณะเหมือนก้อนเมฆ

ภาพที่ 4. การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ

4. การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ผู้วิจัยได้นำเอาผลของการทำปุ๋ยหมักชีวภาพซึ่งนอกจากจะเป็นธาตุอาหารของ พืช แล้วผลที่ได้ต่อมาก็คือพลังงานในรูปของก๊าซชีวภาพ โดยออกแบบตัวอักษรเลข ๔ ให้มีลักษณะของเปลวเพลิง

ภาพที่ 5. การทำบัญชีครัวเรือน

5. การทำบัญชีครัวเรือน การดำรงชีวิตจะเกิดความพอเพียงไม่ได้เลยหากปราศจากการควบคุมการใช้จ่ายภายในครัวเรือน ซึ่งเป็นหนึ่งในขั้นตอนของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากพระราชดำรัสของในหลวงรัชกาลที่ 9 โดยผู้วิจัย

ภาพที่ 6. การจัดตั้งสหกรณ์การเกษตร

ได้ออกแบบตัวอักษรเลข ๕ ให้มีลักษณะคล้ายการกำลังหยอดกระปุกอมสิน

6. การมีพระราชดำรัส ให้ช่วยเหลือในการนำขายผลผลิตของเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรมีอำนาจต่อรองกับพ่อค้า โดยการพระราชทานคำแนะนำในเจ้าหน้าที่ของรัฐจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการออกแบบตัวอักษรเลข ๖ ให้เหมือนกับลักษณะของรวมศูนย์กลาง นี่คือ 6 ขั้นตอนหลักในการทำเกษตรตามหลักของทฤษฎีปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ภาพที่ 7. การทำไร่สวนผสม

7. การทำไร่สวนผสม การทำไร่สวนผสมนั้นเกษตรกรย่อมรู้ดีว่าการทำไร่สวนผสมผู้ทำจะต้องใช้ความพากเพียรและต้องทำการเกษตร ตลอดทั้งปีโดยการปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อให้มีผลผลิตมาจำหน่าย เพื่อมีรายได้ตลอดทั้งปี ผู้วิจัยจึงนำเอาตัวอักษรเลข ๗ มาออกแบบให้มีลักษณะเหมือนคราดที่ใช้

ในการไถนาส่วนกลางตัวเลข ๗ ที่เป็นสองหยักก็เปรียบเสมือนดินที่ถูกคราดไถมีลักษณะมันวาวขึ้นข้างบนเสมอ

ภาพที่ 8. การทำนาขั้นบันได

8. การทำนาขั้นบันได การทำนาขั้นบันไดเป็นแนวคิดของในหลวงรัชกาลที่ 9 เพื่อแก้ปัญหาการเกษตรที่ อยู่บนพื้นที่สูงบริเวณเนินเขาซึ่งเป็นพื้นที่ทำการเกษตรยากเนื่องจากกักเก็บน้ำไม่ได้ พระองค์จึงคิดค้นวิธีแก้ปัญหาเหล่านี้ ผู้วิจัยได้หยิบยกลักษณะนี้มาบรรจุในขั้นตอนที่ 8

ภาพที่ 9. การทำปศุสัตว์แบบฟังพา

9. การทำปศุสัตว์โดยฟังพาการเกษตร เป็นหลักการสุดท้ายที่ผู้วิจัยได้นำเอาหลักการนี้มาบรรจุในอักษรเลข ๙ ด้วยการออกแบบส่วนโคนของหางเลข ๙ ให้มีลักษณะคล้ายงาช้าง ซึ่งเป็นอวัยวะสำคัญของช้างและงาช้างก็จัดเป็นสัตว์คู่บ้านคู่เมืองของชนชาติไทยมาช้านานโดยเฉพาะอย่างยิ่งช้างเผือกถือได้ว่า

โครงสร้างหลักที่ได้นำเอารูปทรงของหยดน้ำ (พระเสโท) ต้นไม้ใหญ่ และมีส่วนประกอบจากงานสถาปัตยกรรมทาง พุทธศาสนา คือ รอยจารึกพุทธบาท มาเป็นโครงสร้างร่วมสร้าง งานประติมากรรมในชุดนี้

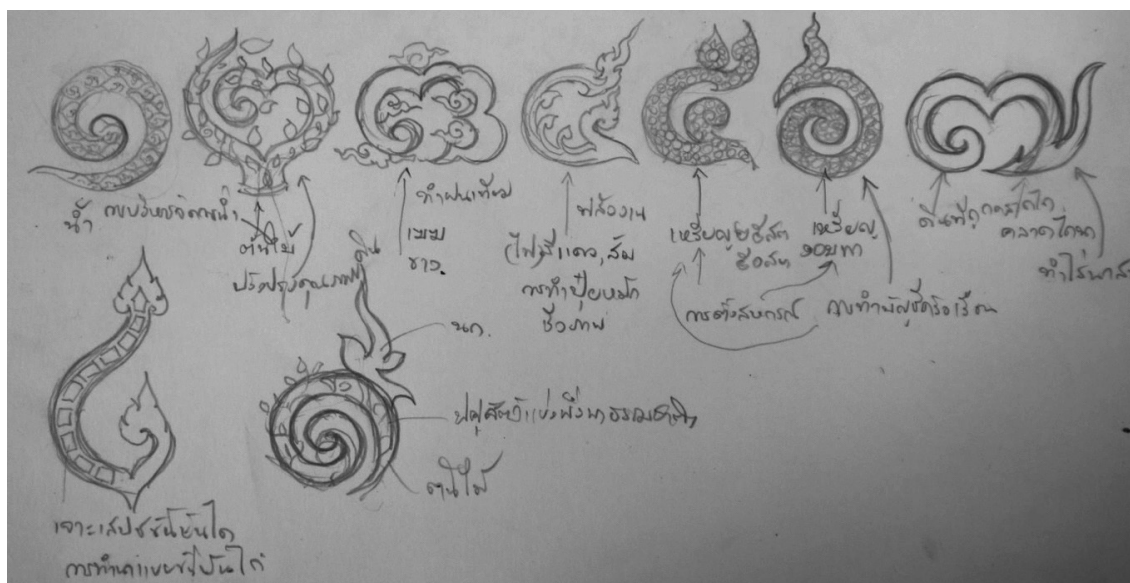
ภาพที่ 13-14 งานชิ้นที่ 2

ภาพที่ 10-11 งานชิ้นที่ 1

ภาพที่ 15-16 งานชิ้นที่ 3

ภาพที่ 12 รายละเอียดการออกแบบอักษรตัวเลขที่มีเนื้อหาตามขั้นตอน

ภาพ 17-18 งานชิ้นที่ 4

1. ขั้นตอนการออกแบบ

1.1 การทำภาพร่าง (Sketch Design)

เมื่อได้แนวความคิดในการสร้างสรรค์แล้ว ก็ดำเนินการออกแบบผลงานด้วยการทำภาพร่างตามกรอบแนวคิด เพื่อหารูปที่ตอบสนองแนวความคิด โดยการนำเอารูปทรงจากต้นไม้ใหญ่ ส่วนประกอบของสถาปัตยกรรมทางศาสนาพุทธ รอยจารึกพุทธบาท มาสร้างเป็นรูปทรงหลักที่มีความงามในทาง 3 มิติ

เพื่อตอบสนองแนวความคิดและเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์กับเนื้อหาตามขั้นตอนที่ได้วิเคราะห์เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มาผสมกับอักษรตัวเลขไทยตั้งแต่ขั้นตอนที่ 1 จนถึง 9

1.2 การทำแบบจำลอง (Model)

เมื่อทำภาพร่างได้หลากหลายรูปแบบจากนั้นเลือกชิ้นที่มีโครงสร้างที่ดีที่สุดจำนวน 4 ชิ้นมาทำการปั้นแบบจำลอง 3 มิติขนาดเล็ก เพื่อให้เห็นได้ในทุกด้าน และเพื่อเป็นต้นแบบในการขยาย

2. การสร้างชิ้นงานจริง

เมื่อได้แบบจำลองเรียบร้อยแล้ว ก็นำแบบจำลองที่ได้จำนวน 4 ชิ้น ไปขยายตามขนาดที่กำหนดโดยชิ้นที่ 1 มีความสูงเท่ากับ 135 เซนติเมตร ชิ้นที่ 2 มีความสูงเท่ากับ 162 เซนติเมตร ชิ้นที่ 3 มีความสูงเท่ากับ 216 เซนติเมตร ชิ้นที่ 4 มีความสูงเท่ากับ 72 เซนติเมตร

เนื่องจากชิ้นงานมีขนาดใหญ่ และมีน้ำหนักมากจึงจำเป็นต้องมีโครงสร้างที่แข็งแรงด้วยการเหล็กกล่องขนาด 1.5 นิ้ว มาเชื่อมเป็นแกนใหญ่ก่อนจากนั้นเชื่อมเหล็กเส้นกลมขนาด 2-3 เซนติเมตร เชื่อมติดกับแกนโครงสร้าง ยึดภายในด้วยโฟมกรุด้วยลวดตาข่าย

เมื่อกระบวนการส่วนของโครงสร้างเสร็จต้องใช้ปูนซีเมนต์ทำการพอกยึดให้สนิทและแข็งแรงเนื่องจากปูนซีเมนต์นั้นมีความสมบัติที่มีความแข็งแรงกว่าปูนดำ (ในระยะสั้น) แต่คุณสมบัติของปูนดำคือเมื่อปั้นชิ้นงานเสร็จปล่อยทิ้งไว้เมื่อปูนดำยังโดนอากาศก็ยิ่งแข็งเพิ่มขึ้น

การปั้นด้วยปูนดำนั้นวิธีการที่แตกต่างจากการปั้นด้วยปูนซีเมนต์เพราะปูนซีเมนต์ไม่สามารถที่จะปั้นลายละเอียดได้ดีเท่ากับปูนดำ ปูนดำแบบโบราณนั้นมีหลากหลายสูตร เช่น สูตรปูนผสมน้ำมันตังอิ้ว สูตรปูนผสมกับน้ำตาลโตนด หรือสูตรปูนผสมกับน้ำอ้อย ซึ่งทั้ง 3 สูตรนี้ก็มีคุณสมบัติที่ต่างกัน ปูนน้ำมันใช้ปั้นได้ง่ายกว่าปูนน้ำตาลหรือน้ำอ้อย ปูนดำสามารถใช้มือทำการนวดคลึงแล้วปั้นขึ้นรูปได้เลยจากนั้นจึงใช้เกรียงจิกบากลดลายตามลักษณะความอ่อนช้อยของศิลปะไทย

เนื่องจากผลงานประติมากรรมชุดนี้ได้อ้างอิงถึงหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของในหลวงรัชกาลที่ 9 ดังนั้นข้าพเจ้าจึงมีความตั้งใจจริงที่จะสร้างสรรค์ประติมากรรมชุดนี้ ให้สามารถสื่อสารถึงแนวความคิดนี้ไปสู่ผู้สนใจให้กว้างขวางทั้งผู้ที่มีความรู้ทางด้านศิลปะ หรือกลุ่มชนที่เป็นเกษตรกรให้ได้เข้าถึงวิถีชีวิตและกระบวนการในการสร้างสรรค์ผลผลิตความงามทางด้านประติมากรรม อีกทั้งให้เกิดความตระหนักถึงคุณค่าวัฒนธรรมรากเหง้าของคนไทยที่ได้สร้างสรรค์มาจากมหาชาของกรุงสุโขทัยอีกพระองค์หนึ่งด้วยเหตุนี้ข้าพเจ้าจึงสมควรที่จะต้องทรงไว้ซึ่งคุณค่าดังกล่าวทั้งสองนี้ด้วยสืบทอด

การติดตั้งผลงาน

ในการติดตั้งได้เลือกบริเวณลานทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ของอาคารประติมากรรม วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี เพราะมีบริเวณที่กว้างขวางพื้นที่มีความสวยงาม ด้วยมีลักษณะเป็นสามแยกสามารถติดตั้งงานที่มีขนาดไม่ใหญ่มากนักได้เหมาะสมด้านหลังของลานติดตั้งประติมากรรม เป็นด้านหลังของอาคารประติมากรรม เป็นอาคารที่ดูเรียบง่ายลักษณะเหมือนกล่องสี่เหลี่ยมซ้อนกันในแนวนอน ซึ่งจะส่งผลทำให้ประติมากรรมดูโดดเด่นยิ่งขึ้น และขนาดพื้นที่เพียงพอกับปริมาณของชิ้นงาน

การวิเคราะห์รูปทรง

รูปทรงของประติมากรรมชุดนี้แบ่งได้เป็น 2 ส่วน คือ

- โครงสร้างหลักของรูปทรงเกิดจากรูปทรงของต้นไม้ใหญ่ผสมผสานกับรูปทรงของส่วนประกอบ

สถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนาของไทยรวมถึงรอยจารึกพระพุทธรูปเพราะต้นไม้อายุเป็นร้อยปีเป็นเรื่องของการเกษตรเป็นรูปทรงที่ทำให้เกิดความรู้สึกร่มเย็นเป็นสุข ซึ่งสัมพันธ์กับเนื้อหาของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รูปทรงของส่วนประกอบสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนาของไทยทำให้เกิดความรู้ถึงคุณค่าของศิลปะ วัฒนธรรมไทย เช่น เสาปูนเป็นโครงสร้างหลักในการค้ำจุน ตัวอาคารสถาปัตยกรรม ซ่อฟ้า-โบระกา หน้าบรรณ ส่วนรอยจารึกพระพุทธรูปนั้นมีความหมายถึงเรื่องการเจริญรอยตามปณิธานของในหลวงรัชกาลที่ 9 และเป็นวิธีการอธิบายเนื้อความด้วยสัญลักษณ์ซึ่งอยู่ในรอยๆ โดยรูปทรงดังกล่าวได้นำมาประกอบกันเป็นโครงสร้างหลักของประติมากรรมชุดนี้เพื่อสร้างให้เกิดมิติและสัมพันธ์กับความงาม

- ส่วนรายละเอียดประกอบเนื้อหาหลักการ ขั้นตอนเศรษฐกิจพอเพียง ที่ออกแบบให้สัมพันธ์กับอักษรตัวเลขไทยรวม 9 ขั้นตอน 9 ตัวเลข ทั้งนี้เป็นการสื่อสารตามแบบการอธิบายเนื้อความในรูปแบบของจิตรกรรมของไทยที่ใช้สัญลักษณ์มาอธิบายเนื้อโดยมีการกำหนดขอบเขตของเนื้อหาเป็นตอนๆ ทำให้ภาพสื่อสารได้เข้าใจมากขึ้น

การวิเคราะห์ เส้น

ลักษณะของเส้นที่ใช้ในงานประติมากรรมชุดนี้เป็นเส้นโค้งมีขอบหน้ามีความหมายถึงความอ่อนอ่อนการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดีประกอบกันเป็นเกลียว เส้นตรงมีหยักปลายแหลมมีความหมายถึงปัญหาที่มีความแหลมคม

การวิเคราะห์ สี

ประติมากรรมชุดนี้ได้อ้างอิงถึงหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของในหลวงรัชกาลที่ 9 ดังนั้นข้าพเจ้าจึงมีความตั้งใจจริงที่จะสร้างสรรค์ประติมากรรมชุดนี้ ให้สามารถสื่อสารถึงแนวความคิดนี้ไปสู่ผู้สนใจให้กว้างขวางทั้งผู้ที่มีความรู้ทางด้านศิลปะ หรือกลุ่มชนที่เป็นเกษตรกรให้ได้เข้าถึงวิถีคิดและกระบวนการในการสร้างสรรค์ผลผลิตความงามทางด้านประติมากรรม อีกทั้งให้เกิดความตระหนักถึงคุณค่าวัฒนธรรมรากเหง้าของคนไทยที่ได้สร้างสรรค์มาจากมหาชาในยุครัตนโกสินทร์อีกพระองค์หนึ่งด้วยเหตุนี้ข้าพเจ้าจึงสมควรที่จะต้องทรงไว้ซึ่งคุณค่าดังกล่าวทั้งสองนี้ด้วยสีทอง

สรุป

การศึกษารวบรวมข้อมูลอย่างมีระบบนำข้อมูลที่ได้ประยุกต์เชื่อมโยงกับหลัก 4 ประการ

1. จินตนาการ (Images) ความคิดฝันที่ยังไม่เป็นความจริงในปัจจุบัน
2. ความคิดสร้างสรรค์ (Creative) ความคิดที่พัฒนาต่อมาจากประสบการณ์ในอดีต
3. การประยุกต์ (Applied) ความคิดที่พลิกแพลงกับสถานการณ์ปัจจุบัน
4. ทักษะ (Skill) ความชำนาญเฉพาะด้าน

การสร้างสรรค์งานประติมากรรมโครงการ หลักปรัชญาเศรษฐกิจสู่การสร้างสรรค์ประติมากรรม (Sufficiency Economy to Creative Sculpture) ได้แสดงให้เห็นถึงกระบวนการค้นคว้าเรียนรู้อย่างมีระบบด้วยความสนใจ รักและศรัทธา สิ่งเหล่านี้เป็นต้นกำเนิดของแรงบันดาลใจ เมื่อนำมารวมหลักอีก 4 อย่างในการสร้างสรรค์ โครงการนี้เกิดจากความศรัทธาในการทรงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9 จนกลายเป็นแรงบันดาลใจมุ่งมั่นที่จะสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยในแนวทางประติมากรรมที่มีการผสมผสานรูปทรงแบบไทยประเพณีกับรูปทรงไทยร่วมสมัยโดยการสื่อความหมายของประติมากรรมในรูปแบบของจิตรกรรมฝาผนังคือการใช้รูปแบบอักษรตัวเลขเป็นสัญลักษณ์เพื่อสื่อถึงกระบวนการ ขั้นตอนของการทำการเกษตรเพื่อบรรลุเป้าหมายตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และยังสามารถนำข้อมูลที่ได้ศึกษาในการทำงานครั้งนี้ไปพัฒนาต่อยอดในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมต่อไปได้ โดยผลจากการทำงานในครั้งนี้ได้เพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ การวางแผนและการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเกี่ยวกับการทำงานให้แก่ตัวข้าพเจ้า รวมถึงเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในแนวทางและรูปแบบนี้ไม่มากนักน้อย อีกทั้งยังได้ผลงานประติมากรรมติดตั้งบริเวณด้านหลังอาคารประติมากรรมทำให้เกิดความสวยงาม และบรรยากาศที่เหมาะสมการศึกษา ศิลปะให้กับนักเรียน นักศึกษาของวิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรีอีกด้วย

บรรณานุกรม

- กาญจน์ภา อมรัชกุล. (2559, พฤศจิกายน 14). เกษตรทฤษฎีใหม่-เศรษฐกิจพอเพียงของในหลวง ร.9 และตัวแบบการจัดสรรทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <http://www.manager.co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewsID=9590000113502>
- มูลนิธิสิทธกรรมธรรมชาติ. (2560, 12 เมษายน). ทฤษฎีใหม่กับเศรษฐกิจพอเพียง. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก <http://agrinature.or.th/node/169>
- มูลนิธิชัยพัฒนา. (2560, เมษายน 1). เศรษฐกิจพอเพียง. [เว็บไซต์]. สืบค้นจาก http://www.chaipat.or.th/site_content/34-13/3579-2010-10-08-05-24-39.html